

MOD
Mreža za **Otvoreni** Dijalog

Ministarstvo javne uprave

PERCEPCIJA JAVNE UPRAVE

IZVJEŠTAJ

Mart, 2020. godine

Ovaj izvještaj je pripremljen u okviru projekta "Participativna, Informativna, Otvorena javna uprava – #PIO" koji Politikon mreža sprovodi u partnerstvu sa Mrežom za otvoreni dijalog (MOD) uz podršku Ministarstva javne uprave.

PERCEPCIJA
JAVNE UPRAVE

I Z V J E Š T A J

SADRŽAJ

1. Uvodne napomene i metodologija	6
1.1 Uzorak	6
1.2 Teren	7
1.3 Kontrola kvaliteta podataka	8
2. Percepcija javne uprave	9
3. Građanska participacija	15
4. Korupcija	23

1. UVODNE NAPOMENE I METODOLOGIJA

Izveštaj pred vama nastao je s ciljem odgovaranja na pitanja kako građani *percipiraju* javnu upravu i koliko znaju o *procesu kreiranja* javnih politika. Izrađen je u okviru projekta "Participativna, Informativna, Otvorena javna uprava – #PIO" koji Politikon mreža sprovodi u partnerstvu sa Mrežom za otvoreni dijalog (MOD) uz podršku Ministarstva javne uprave. Istraživanje je sprovedeno u saradnji sa New Page i agencijom DeFacto Consultancy.

Odgovor na istraživačka pitanja tražili smo korišćenjem kvantitativnog istraživačkog metoda, o čemu će više informacija biti u ostatku poglavlja. Ipak, upitnik je sadržao i značajan broj tzv. otvorenih pitanja, tj. pitanja kod kojih ispitanici nemaju ponuđene odgovore, nisu ograničeni samim upitnikom, te mogu na opširniji način izraziti svoje stavove.

Izveštaj je podijeljen u pet cjelina. Pored uvoda u kome su date informacije o korišćenom metodu i prikupljenim podacima, nalazi su sistematizovani u poglavlja – "Percepcija rada javne uprave" u kome su predstavljeni nalazi o percepciji rada pojedinih grana vlasti, same javne uprave, te problemima sa kojima se uprava suočava, "Građanska participacija" u kome se bavimo učešćem građana u kreiranju javnih politika, te "Korupcija" koje sadrži informacije o tome kako građani percipiraju datu pojavu.

1.1 Uzorak

Istraživanje javnog mnjenja sprovedeno je na uzorku od 1004 ispitanika, reprezentativnom za Crnu Goru. Struktura uzorka je definisana *multistage random sampling* metodom selekcije, koja garantuje standardnu statističku grešku od +/- 3.10% sa intervalom povjerenja od 95% za 50% distribucije.

Sama stratifikacija prilikom procesa definisanja uzorka sprovedena je u dva koraka. U prvom koraku, opšta populacija Crne Gore podijeljena je u tri stratuma koji odgovaraju geografskim regijama u Crnoj Gori (sjever, centar i jug). U drugom koraku, biračka mjesta u okviru stratuma podijeljena su u tri grupe: velika, srednja i mala, pri čemu su se domaćinstva u kojima se istraživanje sprovodilo birala na ovom nivou. Odabir domaćinstva u kojem se, u okviru uzoračke jedinice, sprovodilo istraživanje vršen je *random walk* metodom. Broj upitnika završenih u okviru svakog stratuma određen je u skladu sa rezultatima posljednjeg zvaničnog popisa, sprovedenog 2011. godine.

Nakon prikupljanja podataka, izvršena je poststratifikacija u odnosu na osnovne demografske karakteristike populacije, kako bi se dodatno osigurala reprezentativnost odgovora.

Upitnik pripremljen za istraživanje kreiran je u saradnji sa Politikon mrežom i sastojao se iz nekoliko cjelina:

- » Percepcija rada javne uprave
- » Građanska participacija
- » Korupcija
- » Stavovi o izgradnji autoputa Bar-Boljare
- » Demografija (pol, nacionalnost, starost, obrazovni status, prihod, status zaposlenja itd.)

1.2 Teren

Terenski dio istraživanja sproveden je u periodu od 19. februara do 4. marta 2020. godine.

Ispitanici su anketirani lično, uz upotrebu CAPI (*Computer Assisted Personal Interviewing*) tehnike. Softver funkcioniše istovremeno i online i offline, što anketaru omogućava bolje snalaženje u otvorenom prostoru gdje internet konekcija često nije dostupna. Softver automatski mjeri trajanje ankete što predstavlja dodatni vid kontrole. Nakon završetka terenskog rada, podaci su eksportovani u .sav, .csv i .exe formate, tako da mogu biti učitani u svakom od glavnih alata za statističku obradu podataka uključujući SPSS, STATA-u i R.

1.3 Kontrola kvaliteta podataka

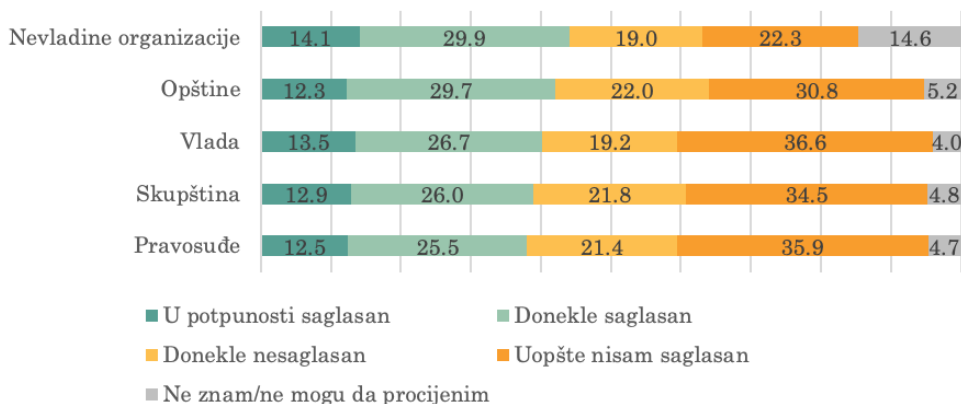
Projektni tim je upotrijebio sljedeće mjere u cilju obezbjeđivanja kontrole podataka:

- » Komunikacija sa anketarima na dnevnom nivou: koordinator terena je kontaktirao anketare svakoga dana i razgovarao o stanju na terenu, potencijalnim problemima sa kojima se anketar suočava i planovima za sljedeći radni dan
- » Telefonska ili e-mail kontrola 10% uzorka
- » Provjera dužine intervjua: CAPI softver automatski bilježi dužinu trajanja svakog intervjua. Koordinator terena briše sve ankete koje traju kraće od 80% unaprijed obračunatog trajanja jednog intervjua
- » Logička kontrola svakog unesenog upitnika: Koordinator terena čita odgovore i provjerava da li su konzistentni

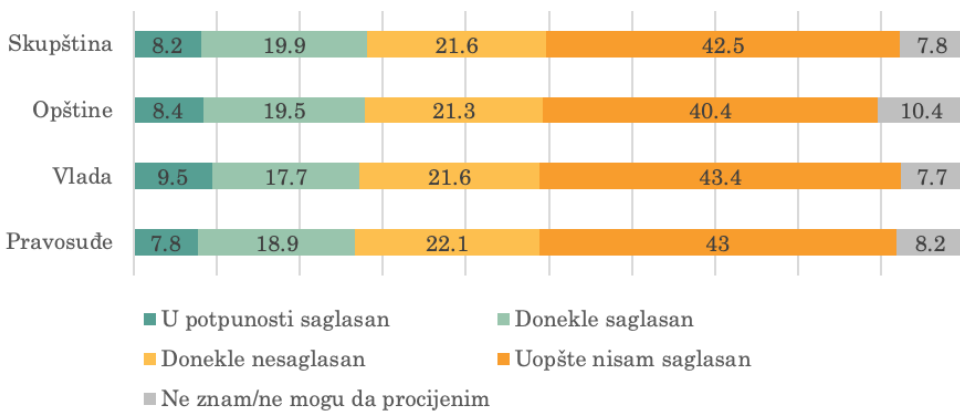
2. PERCEPCIJA JAVNE UPRAVE

Prvo pitanje u upitniku odnosilo se na percepcije ispitanika o tome u kojoj mjeri navedene institucije/organizacije štite interese građana. Iako se stepeni podrške nalaze na približno istom nivou, nužno je naznačiti postojanje određenih razlika. Tako, ispitanici su u najvećoj mjeri saglasni da nevladine organizacije štite interese građana – ovaj stav u potpunosti ili donekle podržava 44.0% ispitanika. Slijede lokalne, opštinske vlasti sa 42.0%, te vlada sa 40.2%. U prilog tome da se NVO sektor percipira kao najveći zaštitnik interesa građana ide i činjenica da se ubjedljivo najmanji broj ispitanika ne slaže sa ovim stavom – dok 41.3% ispitanika tvrdi da NVO ne štite interese građana, isti stav u pogledu opštinskih vlasti ima 52.8%, dok u pogledu pravosuđa taj postotak iznosi čak 57.3%.

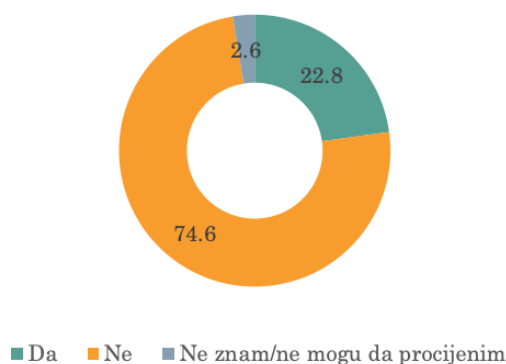
Grafik 1: U kojoj mjeri ste saglasni sa tvrdnjom da svaka od dolje navedenih institucija štiti interese građana?

Nadalje, sa građanima smo razgovarali i o tome u kojoj mjeri su dolje navedene institucije nezavisne i oslobođene političkog pritiska u svom radu. Primjetno je da je nivo podrške ovom stavu veoma nizak za sve institucije, tj. ni u jednom slučaju ne prelazi 30%. Statistički značajne razlike postoje u pogledu pola, nivoa prihoda, regiona u kome ispitanik živi, te njegove/njene etničke pripadnosti. Tako, muškarci imaju više povjerenja u to da su institucije nezavisne u odnosu na osobe ženskog pola. Sa ovom tvrdnjom se u znatno manjoj mjeri slažu stanovnici sjevera Crne Gore. Nadalje, osobe nižih ličnih primanja, te Crnogorci i pripadnici manjinskih naroda su u mjeri većoj od prosjeka saglasni sa tvrdnjom da su navedene institucije nezavisne i oslobođene političkog uticaja u svom radu.

Grafik 2: U kojoj mjeri ste saglasni sa tvrdnjom da su sljedeće institucije nezavisne i oslobođene političkog uticaja u svom radu?

Građane smo pitali i da li su u prethodnih 12 mjeseci imali neku vrstu zahtjeva prema javnoj upravi na centralnom ili lokalnom nivou. Nešto više od petine ispitanika, njih 22.8% je potvrdilo da su imali određenu vrstu zahtjeva. Statistički značajne razlike postoje samo u pogledu starosti i nivoa prihoda. Tako, u mjeri većoj od prosjeka, zahtjeve prema javnoj upravi su imale osobe starosti od 35 do 54 godine (28.4% onih koji spadaju u ovu starosnu kategoriju), te osobe sa visokim primanjima (29.8%).

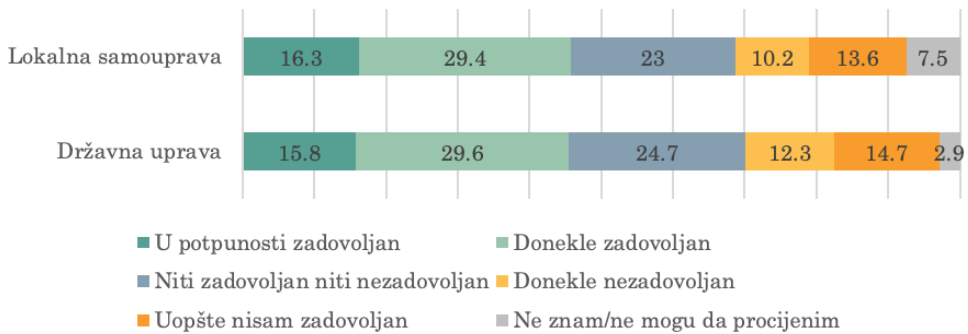

Grafik 3: Da li ste u prethodnih 12 mjeseci imali neku vrstu zahtjeva prema državnoj upravi ili lokalnoj samoupravi?

Nadalje, kako bi bolje shvatili prirodu zahtjeva, svim ispitanicima koji su na prethodno pitanje odgovorili potvrdno, postavili smo još jedno pitanje vezano za to o kakvom se zahtjevu radilo. Pitanje je bilo *otvorenog karaktera*, tj. ispitanicima nisu unaprijed ponuđene opcije sa odgovorima. Tekstualni odgovori ispitanika su u procesu analize rekodirani u što šire, interno koherentne grupe, i prikazani u nastavku teksta. Tako, zahtjevi prema javnoj upravi su najčešće vezani za izdavanje ličnih dokumenata – ovaj zahtjev je navelo 38 ispitanika. Svi odgovora, uz broj ponavljanja, dati su u prilogu:

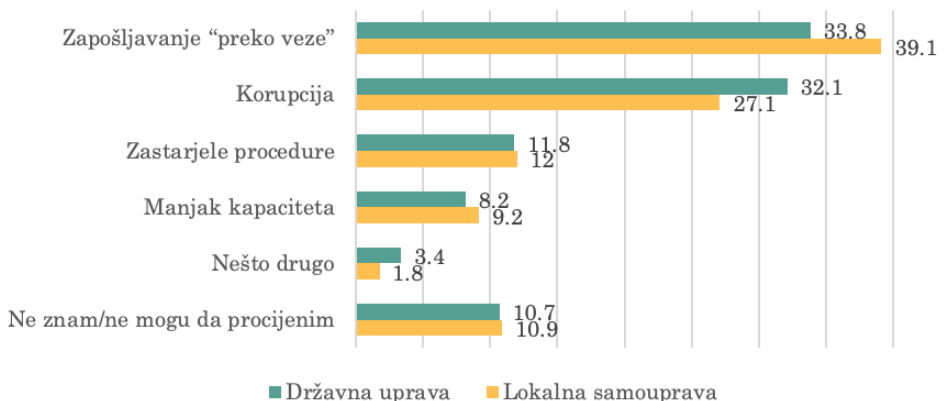
- » Izdavanje ličnih dokumenata – **38** ponavljanja
- » Zahtjevi podneseni Centralnom registru privrednih subjekata – **28** ponavljanja
- » Zahtjevi izvršnoj vlasti za pomoć (jednokratna pomoć, zapošljavanje, liječenje) – **25** ponavljanja
- » Registracija automobile – **19** ponavljanja
- » Zahtjevi podneseni Centru za socijalni rad – **16** ponavljanja
- » Dobijanje radne dozvole – **13** ponavljanja
- » Legalizacija objekata – **11** ponavljanja
- » Zahtjevi upućeni katastru nepokretnosti – **9** ponavljanja
- » Izgradnja odvodnih/dovodnih cijevi i šahta – **8** ponavljanja
- » Asfaltiranje ulice/dvorišta – **7** ponavljanja
- » Ovjera dokumenata – **4** ponavljanja
- » Ostavinski postupak – **3** ponavljanja
- » Nostrifikacija diplome – **2** ponavljanja

Nakon što smo bliže definisali vrste podnesenih zahtjeva, ispitanike smo pitali i u kojoj mjeri su zadovoljni postupanjem državne uprave i lokalne samouprave po zahtjevima. Zadovoljstvo navedenim nivoima javne administracije je gotovo istovjetno – tako, 45.7% ispitanika je u potpunosti/donekle zadovoljno postupanjem lokalnih samouprava, dok je u pogledu državne uprave sa ovim stavom saglasno 45.4%. Takođe, kada govorimo o lokalnoj samoupravi, nešto je manji i broj onih koji nisu saglasni sa ovim stavom – u potpunosti/donekle nezadovoljnih postupanjem lokalne samouprave je 23.8%, dok kod državne uprave taj broj iznosi 27.0%.

Grafik 4: Ukoliko da, u kojoj mjeri ste zadovoljni postupanjem sljedećih nivoa uprave po Vašim zahtjevima?

Od ispitanika smo dobili informaciju i o tome šta je, po njihovom mišljenju, ključni problem u radu javne administracije. Iako su postavljena dva nezavisna pitanja, jedno za državnu upravu i drugo za lokalnu samoupravu, primjetno je da su odgovori rangirani na isti način. Građani najvećim problemom smatraju zapošljavanje “preko veze”, pri čemu je po njihovom mišljenju taj problem izraženiji na lokalnom nivou. Nadalje, kao drugi problem po rangu ističe se korupcija, pri čemu je po mišljenju ispitanika on nešto izraženiji na centralnom nivou. Slijede zastarjelost procedura i manjak kapaciteta, koje su istovjetno prisutne kod oba nivoa izvršne vlasti.

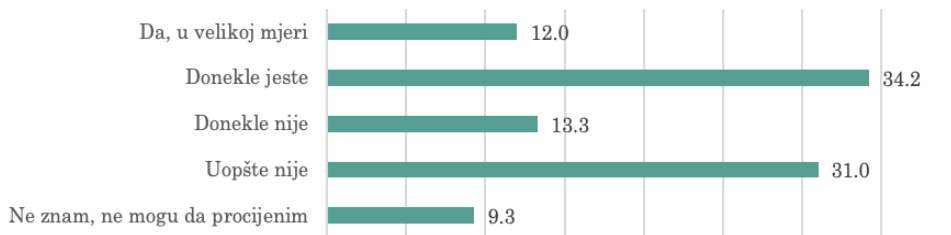
Grafik 5: Šta je, po Vama, ključni problem u radu državne uprave/lokalne samouprave? (moguć samo jedan odgovor)

Ispitanici su kao mogućnost imali i da sami navedu neki od problema koji nije ponuđen upitnikom. U pogledu državne uprave, neki od najinteresantnijih odgovora su:

- » *Diplome sa privatnih fakulteta koje se kupuju*
- » *Male plate za obim posla koji imaju*
- » *Nedovoljna mobilnost kadrova*
- » *Zahtjevi se sporo rješavaju*
- » *Zatvoreni za „kritiku”*

Kada je u pitanju lokalna samouprava, većina gore navedenih problema se ponavlja, ali ispitanici su dodatno naveli i dugo čekanje u redovima kao problem inherentan ovom nivou administracije.

Poglavlje smo zaključili pitanjem o tome da li je proces pregovora sa EU uticao na poboljšanje kvaliteta usluga javne uprave. Stavovi ispitanika su podijeljeni – dok njih 46.2% smatra da je kvalitet poboljšán, gotovo istovjetan broj (44.3%) smatra da to nije slučaj. Kada analiziramo zasebne demografske kategorije, primjećujemo statistički značajne razlike u pogledu regiona u kojem ispitanici žive, njihovog obrazovnog nivoa, te njihove etničke pripadnosti.

Grafik 6: Da li se, po Vašem mišljenju, poboljšao kvalitet usluga javne uprave pod uticajem procesa pregovora za punopravno članstvo Crne Gore u EU?

Tako, stanovnici sjevera (49.7%) češće tvrde da je kvalitet usluge povećan u odnosu na stanovnike centralnog (46.2%) i južnog (41.7%) dijela Crne Gore. Istovremeno, isto važi za stanovnike sa visokim obrazovanjem (51.6%) koji su u većoj mjeri saglasni sa datim stavom od onih koji imaju srednje (45.0%) i osnovno (42.5%) obrazovanje. Na koncu, pripadnici manjinskih naroda i Crnogorci su u mjeri iznad prosjeka saglasni sa datim stavom, dok tek 23.4% Srba smatra da je došlo do povećanja kvaliteta usluge javne uprave usljed pregovora Crne Gore sa EU.

3. GRAĐANSKA PARTICIPACIJA

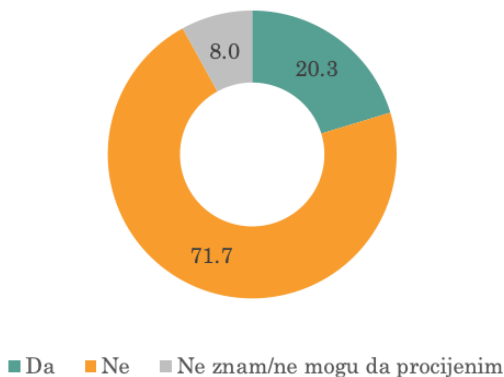
Poglavlje vezano za građansku participaciju počeli smo pitanjem vezanim za učešće u inicijativama i javnim raspravama vezanim za rješavanje određenih pitanja na nivou opštine. Osnovni zaključak koji stičemo je da ispitanici nisu skloni aktivnom djelovanju u svojoj zajednici – tek njih 9.1% je u toku 2019. godine učestvovalo u inicijativi vezanoj za rješavanje nekog problema u njihovoj opštini, dok je 4.7% bilo aktivno prilikom javne rasprave koja se odnosila na izradu opštinskih propisa. Oko desetina ispitanika je bila voljna da učestvuje u ovim aktivnostima, ali nije znala kako.

Grafik 7: Da li ste u toku 2019. godine učestvovali u:

Sa postojanjem mehanizama koji građanima omogućavaju učestvovanje u procesu donošenja odluka upoznata je patina ispitanika, tačnije njih 20.3%. Statistički značajne razlike postoje u pogledu nekoliko demografskih potkategorija. Tako, muškarci češće od žena tvrde da su upoznati sa ovim mehanizmima. Nadalje, su

deklarativno najpoznatiji Crnogorci (22.4%) i Srbi (21.5%), dok je najniži postotak primjećen kod pripadnika albanske nacionalnosti (5.6%).

Grafik 8: Da li ste upoznati sa tim da postoje mehanizmi koji građanima omogućavaju da učestvuju u procesu donošenja odluka?

U pogledu obrazovnog nivoa ispitanika i visine prihoda, primjećena je *pozitivna korelacija* – naime, što je nivo obrazovanja ili prihoda viši, to je i veći nivo upoznatosti sa ovim mehanizmima. Tako, trećina (34.4%) visokoobrazovanih ispitanika tvrdi da je upoznata sa mehanizmima građanske participacije, dok je to slučaj sa tek 10.9% osoba sa osnovnom školom kao najvišim nivoom obrazovanja. U pogledu regionalne pripadnosti, ističu se stanovnici centralnog dijela Crne Gore, koji su zabilježili nešto veći rezultat (23.2%), u odnosu na stanovnike sjevera (19.9%) i juga (15.4%).

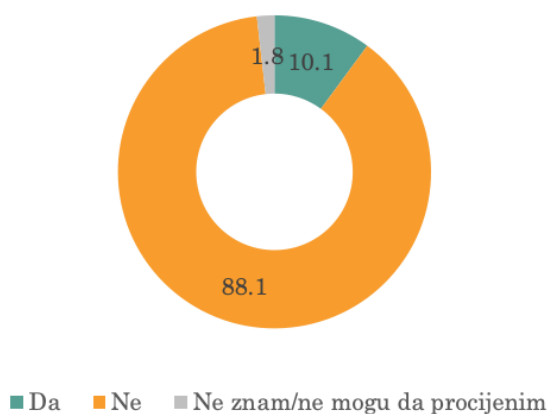
Dodatno, kako bi provjerili da li deklarativno poznavanje mehanizama odgovara stvarnom, ispitanike smo zamolili da nam navedu mehanizme za koje su čuli. (Ne)očekivano, najčešći odgovor koji smo dobili je bio da ispitanici ipak ne znaju o kojim se mehanizmima radi, te da su čuli za njih ali ne mogu da se sjetu o čemu se tačno radi. Od postojećih mehanizama, građani su najčešće navodili javne rasprave i peticije, a interesantno je i da je djelovanje kroz organizacije nevladinog sektora navođeno relativno često. Lista odgovora rekodiranih u kategorije je navedena u prilogu:

- » Ne zna/ ne može da se sjeti – **105** ponavljanja
- » Javna rasprava – **52** ponavljanja
- » Peticije – **19** ponavljanja
- » Učestvovanje kroz rad mjesnih zajednica – **12** ponavljanja
- » Učestvovanje kroz NVO sektor – **11** ponavljanja
- » Izbori – **9** ponavljanja

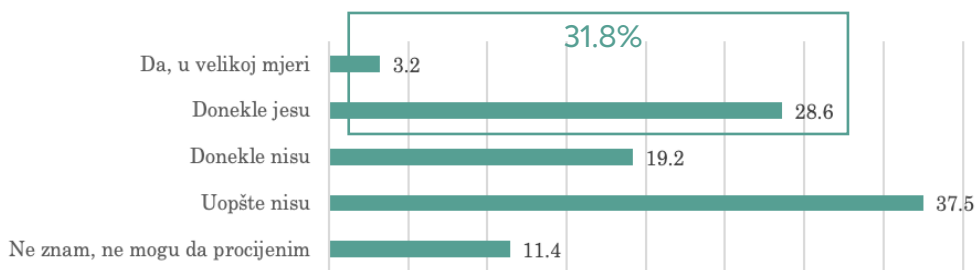
- » Građanske inicijative – 8 ponavljanja
- » Obraćanje opštini – 7 ponavljanja
- » Protesti – 6 ponavljanja
- » eParticipacija – 3 ponavljanja
- » Referendum – 2 ponavljanja

Nadalje, građane smo pitali i da li su nekada tražili informaciju koja se nalazi u posjedu državnih organa posredstvom Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Na ovo pitanje, pozitivno je odgovorila desetina ispitanika. Statistički značajne razlike između pojedinih demografskih kategorija ne postoje.

Grafik 9: Da li ste nekada poslali zahtjev za slobodan pristup informacijama?

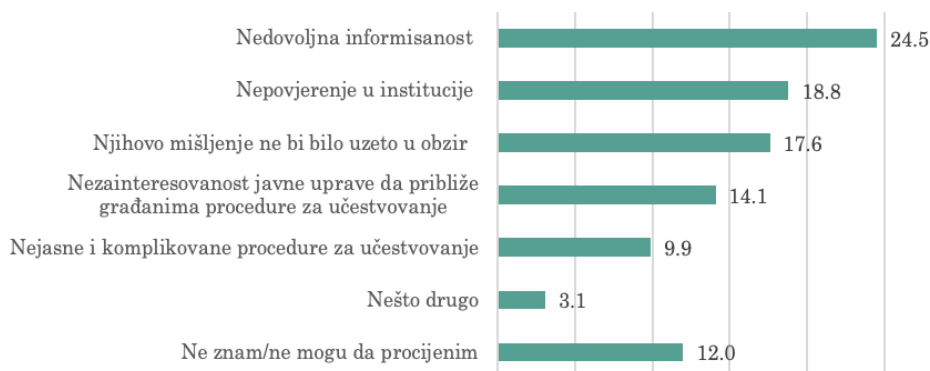
Uzevši u obzir gore navedene podatke, ne čudi činjenica da i sami ispitanici dijele stav da nisu dovoljno aktivni – naime, kumulativno tek njih 31.8% smatra da su građani i građanke u velikoj mjeri/donekle aktivni i učestvuju u kreiranju javnih politika. Ukoliko uzmemo u obzir samo one koji se čvrsto slažu sa ovim stavom, broj je još manji i iznosi blago preko 3% ispitanog uzorka.

Grafik 10: Po Vašem mišljenju, da li su građanke i građani dovoljno aktivni i učestvuju u kreiranju javnih politika?

Kada je riječ o uzrocima neaktivnosti, građani najčešće navode nedovoljnu informisanost o mehanizmima učešća – ovu opciju odabrala je gotovo četvrtina ispitanika. Kao razlozi slijede nepovjerenje u institucije i stav da njihovo mišljenje ne bi bilo uzeto u obzir. Malí broj ispitanika naveo je i neke druge razloge kroz pitanje otvorenog karaktera, od kojih su najinteresantniji:

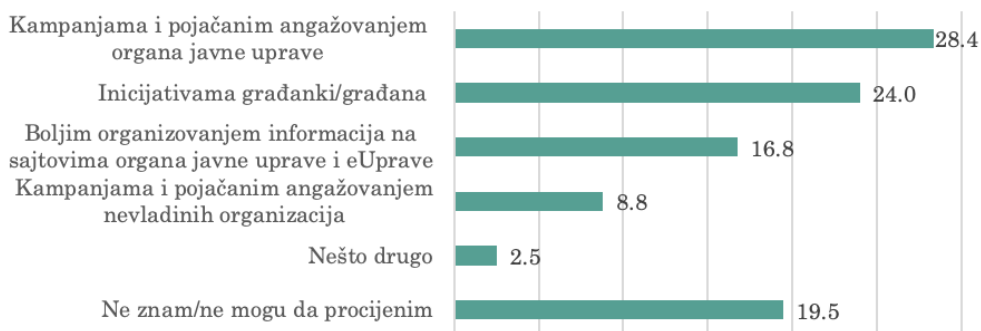
- » *Građani postaju apatični prema kreiranju javnih politika*
- » *Kompletna politizacija javne uprave, te je stoga nemoguće da bilo koja inicijativa zavrijedi pažnju ili da dospje na dnevni red ukoliko nije u skladu sa interesima partija na vlasti. Iste te partije zloupotrebljavaju ovaj institut kako bi pod maskom inicijative a kroz mrežu svojih članova plasirali određena rješenja*
- » *Nesvjesnost građana šta sve mogu da postignu i njihovo neznanje svojih mogućnosti, pa onda prepuštaju drugima da rade što im je volja*
- » *Sam pojam „politika” se shvata kao inherentno lose, a ne u smislu poboljšanja situacije i života*

Grafik 11: Koji su razlozi zbog kojih građanke i građani nisu dovoljno aktivni i ne učestvuju u kreiranju javnih politika?

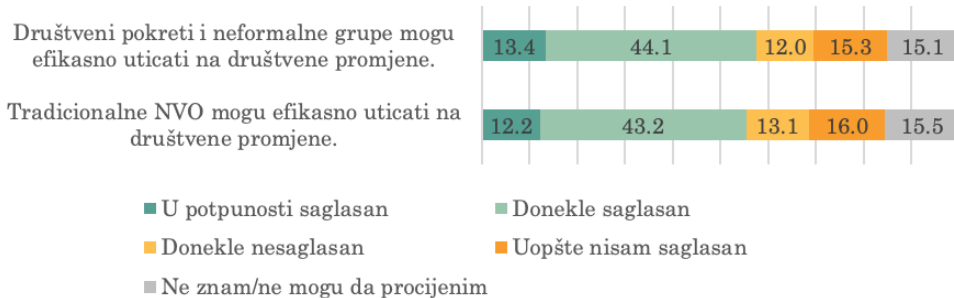
Ispitanicima smo se obratili i sa pitanjem kako povećati učešće građana u kreiranju javnih politika. Najveći broj njih, 28.4%, smatra da su kampanje i pojačano angažovanje javne administracije ključ za povećanje građanske participacije. Gotovo četvrtina smatra da je naglasak ipak na aktivnostima samih građana, te da je povećanje broja njihovih inicijativa način da se obezbijedi njihovo veće učešće. Nadalje, šestina ispitanika tvrdi da rješenje leži u unaprjeđenju internet prezentacija organa javne administracije i sajta eUprave. Ovo rješenje u mjeri većoj od prosjeka podržava populacija mlađa od 35 godina.

Značajno je istaći da gotovo petina ispitanika (19.5%) nije bila u stanju da se opredijeli i predloži neku mjeru koja bi rezultirala povećanjem učešća građana u kreiranju javnih politika.

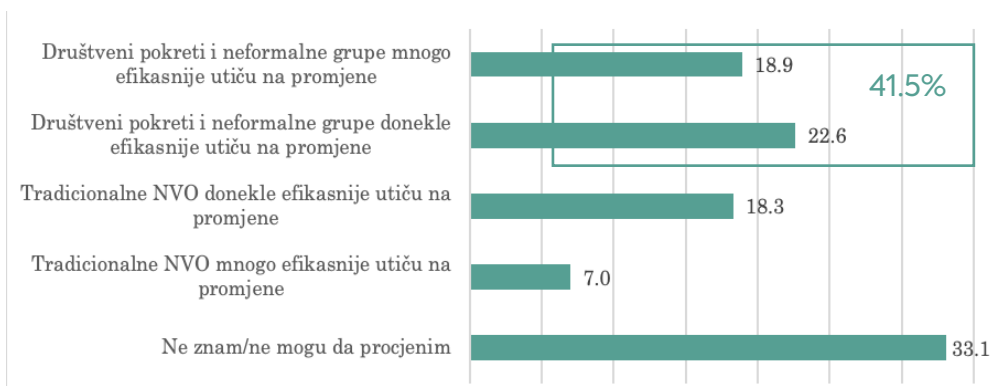
Grafik 12: Na koji način je moguće obezbijediti veće učešće građana u kreiranju javnih politika:

Na kraju ove tematske cjeline, prikazan je set pitanja vezan za društvene pokrete i njihov uticaj na društvo. Prije svega, građane smo pitali da li društveni pokreti, neformalne grupe i tradicionalne NVO mogu efikasno uticati na društvene promjene. Rezultati ukazuju da se većina građana slaže sa ovim stavom, pri čemu društveni pokreti i neformalne grupe uživaju blagu prednost – 57.5% ispitanika smatra da oni mogu efikasno djelovati, dok isti stav u pogledu tradicionalnih NVO dijeli 55.4%.

Grafik 13: U kojoj mjeri ste saglasni sa sljedećim tvrdnjama:

Dodatno, kako bi dobili preciznije informacije o stavovima ispitanika, direktno smo sućelili dva ponuđena odgovora iz prošlog pitanja pitajući ih ko može efikasnije uticati na društvene promjene. Rezultati ukazuju na to da ispitanici više povjerenja imaju u djelovanje društvenih pokreta – kumulativno, 41.5% ispitanika smatra da su oni efikasniji od tradicionalnih NVO u kreiranju društvenih promjena, dok suprotan stav dijeli nešto preko četvrtine ispitanika (25.3%). U pogledu pola i starosti ispitanika, statistički značajne razlike ne postoje glede ovog pitanja.

Grafik 14: Dok neki govore o tome da društveni pokreti i neformalne grupe (pokret Odupri se, pokret protiv sječe čempresa u Baru itd.) mogu efikasnije uticati na društvene promjene od tradicionalnih nevladinih organizacija, drugi tvrde suprotno. Sa kojim ste Vi mišljenjem saglasni?

Najčešći razlozi zbog kojih su građani prednost dali društvenim pokretima su njihova vidljivost, masovnost, te mogućnost da privuku raznolike društvene slojeve i medijsku pažnju. Nadalje, često je istican i stav da društveni pokreti djeluju sa više energije i da su njihovi argumenti razumljiviji građanima. Istovremeno, isticane su i negativne karakteristike nevladinih organizacija – iz perspektive građana ističe se bavljenje aktivnostima vezanim za grantove iz kojih se NVO finansiraju, a ne stvarnim problemima društva.

Sa druge strane, prednost tradicionalnih NVO građani vide u njihovoj istrajnosti da “natjeraju” institucije da se pozabave otkrivanjem afera i sankcionisanjem njihovih učesnika. Takođe, građani ističu i da NVO najčešće djeluju u jednoj ili nekoliko srodnih sfera, te u tim oblastima posjeduju određeni stepen ekspertize i organizovanu strukturu, što su karakteristike koje vrlo često nedostaju društvenim pokretima. Ukazano je i na činjenicu da NVO djeluju u skladu sa zakonom i doprinose razvoju demokratskog sistema, dok to sa društvenim pokretima nije uvijek slučaj.

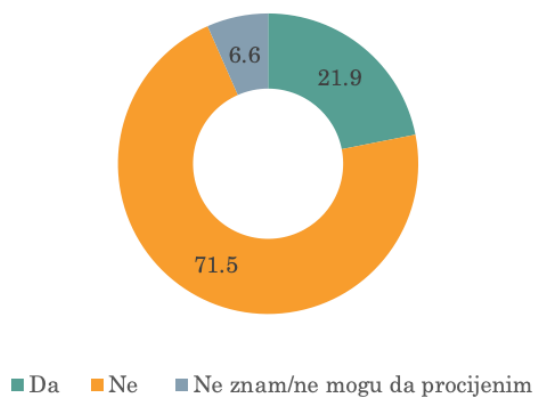
Na kraju, ispitanike smo upitali i koji je po njihovom mišljenju najuspješniji društveni pokret u Crnoj Gori, tj. koji je pokret ostvario cilj za koji se borio. Na listi se nalaze ne samo društveni pokreti, već i nevladine organizacije i kampanje koje su sprovedene od strane državnih institucija. Ipak, projektni tim je odlučio da i takve odgovore uvrsti na listu kako bi prikazao na koji način građani percipiraju ovu tematiku. Po mišljenju građana, ubjedljivo najuspješniji društveni pokret u Crnoj Gori bio je onaj protiv sječe čempresa u Baru. Njega su navela 144 ispitanika. Slijede pokret usmjeren protiv Zakona o slobodi vjeroispovjesti koji predvodi Mitropolija crnogorsko-primorska SPC i pokret za odbranu rijeka na sjeveru Crne Gore. Potpuna lista sa brojem ponavljanja nalazi se u prilogu:

- » Pokret protiv sječe čempresa u Baru – 144 ponavljanja
- » Litije – 52 ponavljanja
- » Pokret za odbranu rijeka na sjeveru Crne Gore – 46 ponavljanja
- » Pokret protiv odlaganja otpada na deponiji Vasove vode u Beranama – 24 ponavljanja
- » Ekološki pokret – 21 ponavljanja
- » Pokret „Odupri se” – 17 ponavljanja
- » NVO Ozon – 12 ponavljanja
- » Kampanja „Ni centa za mito” – 6 ponavljanja
- » Zabrana izgradnje hidroelektrane „Buk Bijela” na Tari – 6 ponavljanja
- » Zaštita maslinjaka na Valdanosu – 6 ponavljanja
- » Pokret protiv izgradnje tunela kroz brdo Goricu – 6 ponavljanja
- » Pokret „Do slobode” – 5 ponavljanja

- » Pokret „Za spas Bistrice” u Bijelom Polju – 4 ponavljanja
- » Zabrana izgradnje hidroelektrana na Morači – 4 ponavljanja
- » Pokret za zaštitu Solane – 3 ponavljanja
- » NVO MANS – 2 ponavljanja
- » NVO Green Home - 2 ponavljanja
- » Pokret „Gotov je” – 1 ponavljanja

4. KORUPCIJA

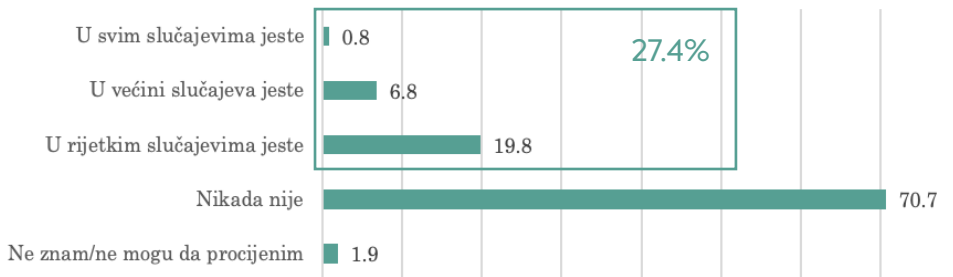
Poglavlje vezano za korupciju počeli smo od pitanja vezanog za to da li ispitanici poznaju nekoga ko je u prethodnih 12 mjeseci dao mito kako bi pred organima uprave ostvario neko svoje pravo. Nešto više od petine ispitanika tvrdi da poznaje takvu osobu. U pogledu ovog pitanja, statistički značajne razlike postoje samo kada je u pitanju region u kojem ispitanik živi. Naime, ispitanici koji žive u centralnom regionu u puno većoj mjeri tvrde da znaju nekoga ko je u prethodnih 12 mjeseci dao mito (27.9%) nego što je to slučaj sa stanovnicima sjevera (18.8%) i juga (14.4%) Crne Gore.

Grafik 15: Da li znate za nekog (posredno ili neposredno) ko je u prethodnih 12 mjeseci dao mito kako bi ostvario neko svoje pravo pred organima uprave?

Nadalje, sa ispitanicima smo razgovarali i o tome koliko je opravdano davati mito. Kumulativno, 27.4% ispitanika smatra da je ovakva praksa opravdana u nekoj mjeri, dok sedam od deset ispitanika smatra da

davanje mita nikada nije opravdano. Ipak, bitno je naglasiti da među onima kojima je mito prihvatljiv, najveća grupa smatra da je ova pojava opravdana u rijetkim slučajevima – ovakvo mišljenje dijeli 19.8% ispitanika. Statistički značajne razlike postoje u pogledu pojedinih demografskih kategorija. Tako, stanovnici srednje starosne dobi, od 35 do 54 godine, opravdavaju davanje mita češće (kumulativno u 33.7% slučajeva) od ostalih starosnih grupa. Pripadnici manjinskih naroda mito opravdavaju znatno rjeđe od Crnogoraca (30.1%) i Srba (28.6%). Isto važi za visokoobrazovano stanovništvo, među kojim tek 19.5% ispitanika smatra davanje mita opravdanim.

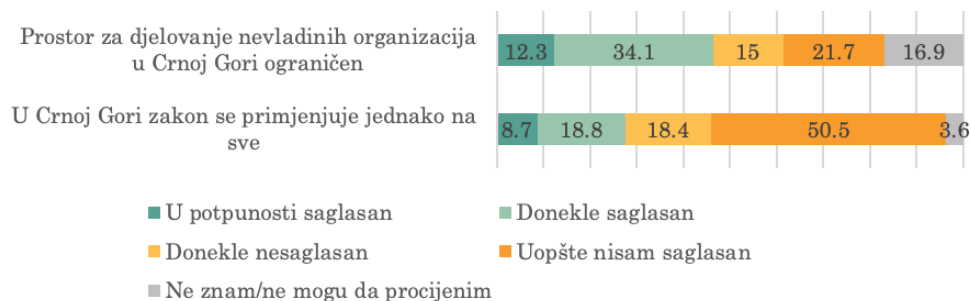

Grafik 16: Da li je davanje mita po Vašem mišljenju opravdano?

Takođe, željeli smo da saznamo šta građani misle o primjeni zakonskih propisa u Crnoj Gori i djelovanju nevladinih organizacija. Primjećujemo da relativna većina od 46.4% ispitanika smatra da je prostor za djelovanje NVO ograničen. Sa ovim se ne slaže 36.7% ispitanika, dok svaki šesti nema stav po ovom pitanju. Sa ovim stavom su u mjeri većoj od prosječne saglasni ispitanici visokih prihoda, te stanovnici južne i centralne regije. U pogledu preostalih demografskih kategorija, statistički značajne razlike ne postoje.

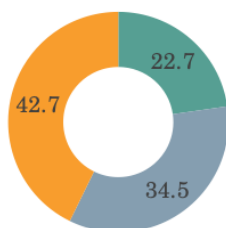
Glede stava da se zakon u Crnoj Gori jednako primjenjuje na sve, situacija je znatno drugačija. Sa ovim stavom saglasno je tek 27.5% ispitanika, dok dominantna većina od 68.9% ima suprotstavljeno mišljenje. Interesantno je da stanovnici centralne regije u većoj mjeri (33.7%) u odnosu na ispitanike sa juga (22.7%) i sjevera (22.4%) smatraju da se zakoni prema svim građanima primjenjuju na jednak način. Statistički značajne razlike postoje još samo u pogledu etničke pripadnosti ispitanika – tako, Srbi u znatno manjoj mjeri (12.6%) od ostalih grupa smatraju da je primjena zakona jednaka.

Grafik 17: Da li ste saglasni sa sljedećim tvrdnjama:

Jednu od ranije obrađenih tema, participaciju građana u kreiranju javnih politika, željeli smo da povežemo sa stavovima o korupciji, te smo ispitanike zamolili da nam kažu jesu li upoznati sa mehanizmima koji im stoje na raspolaganju da bi prijavili korupciju. Petina ispitanika tvdi da je u potpunosti upoznata, trećina je čula za postojanje određenih mehanizama ali nije upoznata sa načinom njihove primjene, dok dvije petine tvrdi da nema gotovo nikakvih informacija iz ove oblasti.

- Da, u potpunosti
- Čuo sam da postoje, ali ne znam kako se primjenjuju
- Nemam gotovo nikakvih informacija

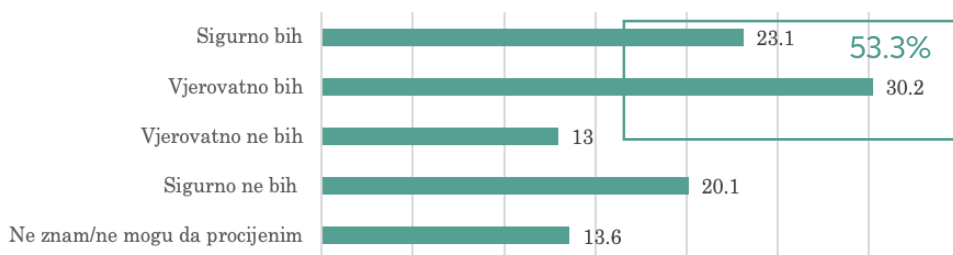
Grafik 18: Da li znate koji Vam mehanizmi stoje na raspolaganju da biste prijavili korupciju?

Kao i ranije, ovoga puta smo takođe željeli da provjerimo deklarativno znanje ispitanika, te smo ih zamolili da nam navedu mehanizme koji mogu poslužiti za prijavljivanje korupcije. Najveći broj njih je naveo prijavu Agenciji za sprječavanje korupcije – ovu instituciju spomenulo je 124 ispitanika. Potpunu listu odgovora navodimo u nastavku:

- » Prijava Agenciji za sprječavanje korupcije – **124** ponavljanja
- » Prijava policiji – **82** ponavljanja
- » Putem anonimnog poziva – **38** ponavljanja
- » Prijava medijima – **32** ponavljanja

- » Prijava na specijalni broj telefona – **29** ponavljanja
- » Prijava tužilaštvu – **28** ponavljanja
- » Prijava nevladinim organizacijama – **19** ponavljanja
- » Prijava ombudsmanu – **11** ponavljanja
- » Prijava NVO MANS – **9** ponavljanja

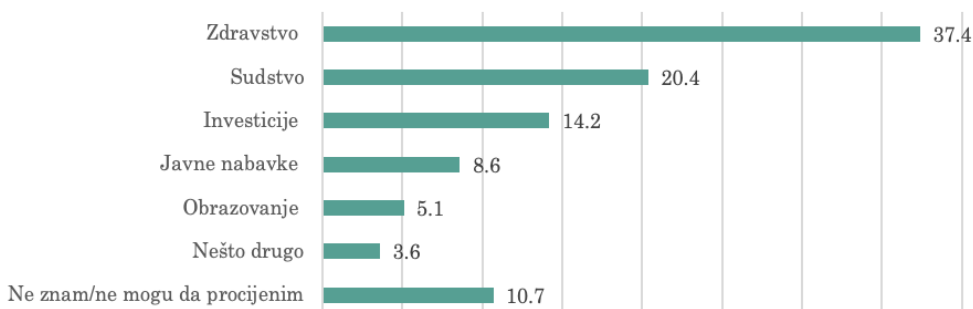
Nakon razgovora o mehanizmima prijave, željeli smo da saznamo da li bi ispitanici prijavili korupciju. Na ovo pitanje je potvrdno odgovorilo 53.3% ispitanika. Korupciju ne bi prijavilo 31.1% njih, dok 13.6% nije bilo u stanju da sa sigurnošću procijeni na koji način bi postupilo. Stanovništvo mlađe od 55 godina bi korupciju prijavilo češće od osoba koje su starije. Isto važi i za stanovnike centralnog regiona u odnosu na druge djelove Crne Gore, dok kada je o obrazovanju riječ, osobe sa završenom osnovnom školom kao najvišim stepenom obrazovanja su u puno manjoj mjeri sklone da prijave korupciju u odnosu na ispitanike sa sredjim i višim obrazovanjem.

Grafik 19: Ukoliko biste čuli za korupciju, da li biste je prijavili?

Na kraju ovog poglavlja, zamolili smo ispitanike da odaberu oblast koja je, po njihovom mišljenju, najpodložnija korupciji. Na prvom mjestu figurira zdravstvo – ovu oblast odabralo je 37.4% ispitanika. Nadalje, slijedi sudstvo, koje kao najpodložnije korupciji vidi petina ispitanika, te oblast investicija koju je odabrao svaki sedmi ispitanik.

Pored odgovora ponuđenih u tabeli, 3.6% ispitanika je odabralo da istakne neku drugu oblast, od kojih su najfrekventniji odgovori bili vezani za Upravu carina i Upravu policije.

Grafik 20: U kojoj od sljedećih oblasti ima najviše korupcije u Crnoj Gori? (moguće samo jedan odgovor)

- 🌐 www.politikon.me
- ✉ info@politikon.me
- 📘 Politikon mreža
- 🐦 @politikonMNE
- 📷 @politikon.me

O POLITIKON MREŽI:

Politikon mreža je istraživačka organizacija osnovana sa ciljem promovisanja otvorenog dijaloga i zagovaranja održivih rješenja za unapređenje javnih politika. Politikon kombinuje različite inovativne metode svojstvene društvenim naukama sa ciljem formulisanja predloga za unapređenje vladavine prava i dobrog upravljanja. Važan segment našeg rada obuhvata i istraživanje procesa i promjena na nivou Evropske unije, odnosno posledica koje ove promjene imaju na Zapadni Balkan i, posebno, Crnu Goru. Politikon mreža je nevladina, neprofitna i nestranačka organizacija koja nastoji da analitičkim pristupom utiče na demokratizaciju društva.

O PARTNERU:

Mreža za otvoreni dijalog (MOD) je crnogorska nevladina organizacija koja se u svom radu fokusira na uspostavljanje inovativnog pristupa u polju demokratizacije, evropskih integracija i kreiranja javnih politika. Mreža za otvoreni dijalog je osnovana 2018. godine sa ciljem unapređenja društvenih procesa u Crnoj Gori i regionu sa posebnim fokusom na poboljšanje stepena spremnosti društva za pristupanje Evropskoj uniji.

